

Association of Archaeologists (EAA / Európai Régészek Szövetsége) 28. éves találkozóját, melynek az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Magyar Nemzeti Múzeum adott otthont. A régészeti konferencián mintegy 60 országból 1800-an vettek részt személyesen és 400-an követték online az eseményeket – az EAA történetében először nyílt mód hibrid formában megvalósítani a találkozót.

Az EAA éves konferenciáit hagyományosan mindig más európai helyszínen, rendszerint egyetemi városban tartja. Az eredeti tervek szerint Budapesten 2020-ban szerveztük volna meg a találkozót, azonban a COVID-19 okozta korlátozások miatt ekkor az online térbe kellett költöznünk (Kiss & Kasztovszky 2020). Hasonlóképpen online kellett megtartani a következő, 2021-es konferenciát, melyet a Kiel-i egyetem szervezett. Éppen ezért nagy várakozással és lelkesedéssel fogadtuk el azt a kivételes alkalmat az EAA vezetőségétől, hogy 2022-ben ismételten megkaptuk annak lehetőségét, hogy Budapesten lássuk vendégül Európa régészeit, régészeti örökséggel foglalkozó szakembereit. A konferencia fő szervezője Anders Alexandra volt, a szervezőbizottság tagja volt Bartus Dávid az ELTE, valamint Fábán Szilvia és Kreiter Eszter az MNM oldaláról.

Az esemény azért is fontos volt számunkra, mivel Budapesten utoljára 146 évvel ezelőtt, 1876-ban rendeztek hasonló rangú konferenciát. A VIII. Ősrégészeti és Embertani Konferencián elsőként mutatkozhatott be a magyarországi őskor régészete nemzetközi fórumon a Magyar Nemzeti Múzeum falai között. Egyúttal ezt az eseményt tekinthetjük a magyarországi archeometriai kutatások „hivatalos” kezdetének is, hiszen a Rómer Flóris által megfogalmazott felhívásban már elvárásként szerepelt, hogy a jelentkezők bemutatásra szánt leleteik, „a fémeknek és ásványoknak: arany, ezüst, bronz, kőtárgyaknak vegytani képletei”-t is mellékeljék (Prohászka 2013, 92).

A konferencia mottója a [RE]INTEGRATION, azaz az újraegyesítés volt. Változó világunk új kihívásai újrendezik fizikai és szellemi tereinket – lehetőséget kívántunk adni, hogy a korábbi kapcsolatok, újjakkal kiegészülve megtalálják régi/új formájukat.

Az éves találkozók szellemi arculatát a Scientific Committee (elnöke: Anders Alexandra) által meghatározott témák rajzolják meg. Kijelölik azokat a kereteket, melyek között a szekciók előadásai elhangoznak, reflektálnak az EAA közösséget leginkább foglalkoztató tudományos kérdésekre. A budapesti konferencián hat nagyobb témát ajánlottunk továbbgondolásra: 1. *Archaeologists and Archaeology Here and Now*, 2. *[Re]integration*, 3. *The Carpathian Basin*:

Konferenciabeszámoló*

Beszámoló az European Association of Archaeologists (EAA) 28. konferenciájáról (Budapest, 2022. augusztus 31–szeptember 3.)

font: BIG NOODLE TITLING, Century Gothic

1. ábra: A konferencia logója (tervezte A. Király András)

A magyar és egyben a nemzetközi régészettudomány legnagyobb szabású eseménye zajlott 2022. augusztus 31. és szeptember 3. között Budapesten. Ekkor rendeztük meg az European

* doi: [10.55023/issn.1786-271X.2022-023](https://doi.org/10.55023/issn.1786-271X.2022-023)

Integration, Mobility and Diversity, 4. Polis, Empire, League and Beyond – Living in Interconnected Societies. Bár minden találkozói igyekszik egyedi lenni, vannak olyan témák, melyek egyszerűen kihagyhatatlanok, a diskurzus hot-spotjai és korábbi konferenciákról időről időre visszatérnek. Ilyen volt az 5. témánk: *Climate Change and Socioenvironmental Perspectives* és részben a 6. is: *A Decade after the 'Third Science Revolution in Archaeology'*. A témák fontosságát és az EAA közösségének igényét a kérdések megvitatására jól jelzi, hogy a régészek jelenével és jövőjével foglalkozó 1. téma mellett e két utóbbi köré szerveződött a legtöbb szekció és előadás is.

Ahogy Magyar Enikő, a konferencia egyik felkért *keynote* előadója is fogalmazott, a régészet területén újat vagy pontosat mondani ma már túlnyomórészt természettudományos módszerek segítségével lehet. Különösen igaz ez a megállapítás a konferencia hatodik témájára, ahol Kristian Kristiansen programadó, megkerülhetetlen jelentőségű 2014-ben megjelent tanulmányára reflektáltak az előadók (Kristiansen 2014) – mi is történt azóta, a biorégészetnek milyen újabb lehetőségei vannak az emberi közösségek múltjának megismerésében, hogyan kezeljük a régészetben megjelenő hatalmas mennyiségű adatot (*big data*), milyen újabb kvantitatív modellezési megközelítések vannak. Későbbi cikkében amellet is meggyőzően érvelt, hogy a régészet és a természettudományok (*science*) integrációja, interakciói nélkül jóval kevesebb lenne a tudásunk a múlt közösségeiről, együttműködésük éppen ezért nélkülözhetetlen (Kristiansen 2017).

A 6. témában összesen 32 szekció volt, melyek közül három, magyar szervezésű emelhető ki:

A 154. *Towards an Archaeology of Household Practices – Current Archaeological and Scientific Contributions* szekció szervezői Tobias Kienlin, (Institut für Ur- und Frühgeschichte, Universität zu Köln), P. Fischl Klára (Miskolci Egyetem), Kovács Gabriella (MNM), Astrid Röpke, (Institut für Ur- und Frühgeschichte, Universität zu Köln) és Pető Ákos (MATE) voltak. 13 előadás hangzott el, köztük beszámoló a százhalmattai és borsodivánkai bronzkori tell-települések interdiszciplináris kutatásairól.

A 197. *Standardization in qualitative and quantitative use-wear analysis of prehistoric stone tools: discussing issues and solutions* [PAM] szekció fő szervezője Antony Borel volt, aki az ELTE Régészettudományi Intézet és a Histoire Naturelle de l'Homme Préhistorique (Párizs) kutatója. A szekcióban 8 előadás mutatkozhatott be, köztük a magyarországi szerzők, Lengyel György (MNM) és Mester Zsolt (ELTE) által is jegyzett

Use-wear qualitative and quantitative variability on stone raw materials from the Carpathian Basin című is.

A 426. *From isotope ratios to narratives: exploring the ways that biogeochemical studies are impacting Eurasian archaeology* szekciót Kiss Viktória (BTK Régészeti Intézet), Lukasz Pospieszny (School of Earth Sciences, University of Bristol) és Claudio Cavazzuti (Department of History and Cultures, University of Bologna) szervezték. Itt összesen 12 előadás hangzott el, köztük több magyarországi neolitikus és bronzkori kutatásokat is érintett.

Az interdiszciplinaritás meghatározó hívószava volt a konferenciának – ezt jól jelzi az az érdekes tény is, hogy a 864 oldal terjedelmű absztraktkötetben 237-szer szerepel az *interdisciplinarity* kifejezés, sokféle összefüggésben. Köszönhetően a budapesti helyszínnek, az idén a magyarországi résztvevők száma 196 volt; legtöbben az ELTE BTK Régészettudományi Intézet, a Magyar Nemzeti Múzeum és az ELKH BTK Régészeti Intézetét (<https://ri.abtk.hu/hu/2-uncategorised/750-aaa-2022-budapest-az-europai-regeszek-szovetsege-aaa-28-eves-talalkozoja>) képviselték. E rövid beszámoló keretei nem adnak teret arra, hogy mindegyik előadást áttekintsük, így a következőkben azokat a szekciókat említjük meg, melyeknek magyar első szervezője és interdiszciplináris kapcsolódása is (anyagvizsgálatok, izotópkémia, genetika) volt:

A 16. *The dawn, apogee and modern demise of kurgans in Southeast and East-Central Europe* szekciót Pető Ákos (MATE), Volker Heyd (University of Helsinki), Dani János (Déri Múzeum) és Kulcsár Gabriella (BTK Régészeti Intézet) szervezte. Az elhangzott 11 előadás és 2 poszter a Délkelet- és Kelet-Közép-Európa sztyeppés síkságain található, 5000 évvel ezelőtti temetkezési halmokkal, a kurgánokkal kapcsolatos legújabb kutatásokat foglalta össze.

A 135. *The Medieval Marketplace in Europe – Interdisciplinary and theoretical approaches to its biographies and developments* elnevezésű szekciót Felix Rösch (University of Göttingen), Sven Kalmring (Centre for Baltic and Scandinavian Archaeology) és Mordovin Maxim (ELTE Régészettudományi Intézet) szervezte 12 előadással, geo- és környezetrégészeti megközelítésekkel.

A 149. *Interactions, innovation and communication in the Late Neolithic And Copper Age* szekciót Siklósi Zsuzsanna és Szilágyi Márton (ELTE BTK Régészettudományi Intézet), valamint Daniela Hofmann (University of Bergen) szervezték 25 előadással és 2 poszterbemutatóval.

2. ábra: A konferencia résztvevői a Trefort-kertben (Fotó: Gábos György, © EAA)

3. ábra: A konferencia résztvevői az egyik előadóteremben (Fotó: Gábos György, © EAA)

A 174. *Rhythms of life. Exploring the imprints of temporalities and annual cycles on Prehistoric settled life* szekciót Vicze Magdolna (MNM), Marie Louise Sørensen (University of Cambridge), Joanna Sofaer (University of Southampton) és Kovács Gabriella (MNM) szervezte, 10 előadással.

A 250. *From local to microregional and beyond: spatial structures in and around the Early Medieval Carpathian Basin* szekciót Szenthe Gergely (MNM), Gáll Erwin („Vasile Pârvan” Institute of Archaeology, Bucharest) és Ivan Bugarski (Institute of Archaeology, Belgrade) szervezték 13 előadással.

A 271. *The social role of pottery and potters in Neolithic and Copper Age societies of the Balkans and Central Europe* szekció Marton Tibor és Jakucs János (BTK Régészeti Intézet), Michela Spataro (British Museum), Louise Gomart (French National Centre for Scientific Research) és Kreiter Attila (MNM) szervezésében valósult meg. A szekcióban 20 előadás hangzott el.

A 283. *(Re)integration of the Carpathian Basin into the European Middle Palaeolithic: cultural contacts, interregional mobilities, variability in subsistence and settlement strategies* szekciót Mester Zsolt (ELTE BTK Régészettudományi Intézet) és Agnès Lamotte (Lille University) szervezte 13 előadással és 1 poszterbemutatóval.

A 306. *Early Iron Age from landscape transformation in the Carpathian basin: Connections and adjacent areas* szekció szervezője Czajlik Zoltán (ELTE BTK Régészettudományi Intézet), Matija Črešnar (Department of Archaeology, University of Ljubljana), Lucia Benediková (Institute of Archaeology SAS), Marko Mele (Universalmuseum Joanneum) és Cifra Szabolcs (MNM) voltak. A résztvevők 8 előadást és 2 poszterbemutatót hallhattak.

A 339. *„More than Just Bones” –Understanding past human adaption and behaviour through the study of human remains* szekciót László-Mateovics Orsolya (MNM), Hajdu Tamás (ELTE), Mario Novak és Ivor Janković (Centre for Applied Bioanthropology, Institute for Anthropological Research, Belgrade) szervezték. Az egyik legnagyobb érdeklődésre tartott számot a 25 előadás és 9 poszterbemutató.

A 371. *Population history and community formation in Early Medieval East-Central Europe: integrating genetic, isotopic, archaeological and historical perspectives* szekcióban a HistoGenes ERC projekt féldős kutatási eredményeiről számoltak be 20 előadásban és 2 poszteren. Szervezői Vida Tivadar és Konecz István (ELTE BTK Régészettudományi Intézet), Zuzana Hofmanová (Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Leipzig), Szécsényi-Nagy Anna

(BTK Régészeti Intézet) valamint Corina Knipper (Curt-Engelhorn-Centre of Archaeometry, Mannheim) voltak.

A 421. *Space syntax: the material imprints of spatial integration processes* Füzesi András és Mesterházy Gábor (MNM), valamint Bánffy Eszter (Römisch-Germanische Kommission) és Raczky Pál (ELTE BTK Régészettudományi Intézet) szervezték az őskori településekről 7 előadással és 1 poszterrel.

További 5 szekcióban magyar kutatók társzervezőként működtek közre.

A fentebbi összeállítás a teljesség igénye nélkül válogatott a konferencián elhangzott témákból és előadásokból. A konferencia néhány magyar résztvevőjének előadása az MTA X. Osztály Geokémiai, Ásvány- és Kőzettani Tudományos Bizottságának Archeometriai Albizottsága által szervezett előadóülésén magyar nyelven újra elhangzott: <http://www.ace.hu/ametry/2022-11-24-eloadoules.pdf>. A konferencia teljes programja és az absztraktkötet [innen](#) tölthető le.

Az elhangzott előadások felvételei az [EAA youtube csatornáján](#) elérhetőek lesznek 2023 tavaszától.

Irodalomjegyzék

KISS V. & KASZTOVSZKY Zs. (2020): Az Európai Régészek Szövetsége 26. éves és első virtuális konferenciája. *Archeometriai Műhely* **17/1** 105–108.

KRISTIANSEN, K. (2014): Towards a new paradigm? The third science revolution and its possible consequences in archaeology. *Current Swedish Archaeology* **22** 11–34.

KRISTIANSEN, K. (2017): The nature of archaeological knowledge and its ontological turns. *Norwegian Archaeological Review* **50** 120–123.

PROHÁSZKA P. (2013): Rómer Flóris és a Budapesti VIII. Ősrégészeti és Embertani Kongresszus előkészületei / Flóris Rómer and the preparations of the 8th Congress of Prehistoric Archaeology and Anthropology of Budapest. *Arrabona* **51** 87–114.

Anders Alexandra

ELTE BTK Régészettudományi Intézet